

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-07-000 956
Бањалука, 29.4.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Драгослава Лукића и Јанка Нинића као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца В.К., Т., ..., кога заступа пуномоћник М.Р., адвокат, С., улица ..., против туженог К.Д. Осигурања ДД Б. – Ф. Т., кога заступа директор и законски заступник Ж.П., дипл. инж., а њега заступа пуномоћник Р.Р., адвокат, Т., улица ..., ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизијама парничних странака против пресуде Окружног суда у Требињу број 15-0-Гж-06-000 174 од 13.12.2006. године, на сједници одржаној 29.4.2009. године, донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизије се уважавају, пресуда Окружног суда у Требињу број 15-0-Гж-06-000 174 од 13.12.2006. године се укида и предмет враћа том суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Основног суда у Требињу број П-221/2002 од 28.1.2004. године одбијен је тужилац В.К. (у даљем тексту: тужилац) с тужбеним захтјевом којим је тражио да се утврди да му је незаконито отказан уговор о раду због теже повреде радних обавеза број 01-1310/02 од 26.4.2002. године, закључен на неодређено вријеме 3. октобра 2001. године, да се отказ поништи, да га тужени врати у радни однос и распореди на послове преузимаача осигурања у туженом К.Д. Осигурање ДД Б. – Филијала Т. (у даљем тексту: тужени) и да му исплати накнаде за плате, топли оброк, регрес, зимницу и огрев у износима појединачно наведеним у изреци, а у укупном износу од 27.413,70 КМ, све са законском затезном каматом од 23. маја 2002. године као дана подношења тужбе, па до исплате, уз накнаду парничних трошкова.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Требињу број 15-0-Гж-06-000 174 од 13.12.2006. године жалба тужиоца је уважена и првостепена пресуда преиначена тако што је утврђено да је незаконит отказ уговора о раду тужиоцу број 01-1310/02 од 26.4.2002. године, закључен на неодређено вријеме 3. октобра 2001. године, па је исти поништен, а туженом наложено да га врати на рад и распореди на послове преузимаача осигурања у туженом. Тужени је обавезан да исплати тужиоцу накнаде за нето плате, топли оброк, регрес,

зимницу и огрев у износима појединачно назначеним у изреци, односно укупно 18.016,00 КМ, све са законском затезном каматом од 8. септембра 2003. године до коначне исплате, те да му накнади парничне трошкове у износу од 900,00 КМ, све у року од тридесет дана под пријетњом извршења. С вишком тужбеног захтјева за накнаду штете преко досуђеног износа тужилац је одбијен.

Тужилац је изјавио ревизију против другостепене пресуде „у одбијајућем дијелу, односно у дијелу по коме уопће није одлучено (захтјев за исплату плаће за раздобље од 01.07.2003 год. до 31.12.2003. год са законском затезном каматом почевши од 01.01.2004 па до исплате)“ због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, с приједлогом да се пресуда преиначи тако што би овај дио тужбеног захтјева био усвојен, уз досуђење трошкова за састав ревизије.

Тужени је изјавио ревизију и допуну ревизије против досуђујућег дијела другостепене пресуде због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се та пресуда преиначи тако што би тужбени захтјев био у цјелини одбијен, уз досуђење парничних трошкова, укључујући и трошкове за састав ревизије, или да се укине и предмет врати на понован поступак.

Тужилац је у одговору на ревизију предложио да се ревизија туженог одбије и да му се досуде трошкови за састав одговора у износу од 900,00 КМ.

Тужени није доставио одговор на ревизију тужиоца.

Тужбом се тражи заштита права из радног односа на начин ближе описан у изрекама нижестепених пресуда.

Тужилац је, према утврђеном чињеничном стању, на основу уговора о раду на неодређено вријеме, закљученог с туженим, ступио код туженог на рад 1. октобра 2001. године, тако што је био распоређен на радно мјесто референта преузимања осигурања у Филијали Т. Према тачки 8. уговора о раду, послодавац може отказати раднику уговор, поред осталог и онда „ако радник... изврши тежу поред радних обавеза“, с тим да у том случају није предвиђена могућност коришћења отказног рока. „Отказом уговора о раду због теже повреде радних обавеза“ туженог број 01-1310/02 од 26.4.2002. године (у даљем тексту: Отказ туженог) тужиоцу је отказан уговор о раду због теже повреде радне обавезе из тог уговора. Према члану 2. Отказа туженог тужиоцу се раскида радни однос с туженим без отказног рока, дана 30. априла 2002. године. У образложењу овог акта наведено је да је тужиоцу „изречено 12 новчаних казни за протекла 24 мјесеца због неизвршавања радних обавеза и због нередовног долажења на посао“, а поред тога „утврђена је и отежана комуникација са осталим радницима“ запосленим код туженог, „те се сматра да даљи рад радника код Послодавца не би био могућ“. Тужилац је против Отказа туженог уложио приговор. На рочишту пред првостепеним судом од 24. октобра 2002. године било је неспорно да тужилац није саслушан у поступку за утврђивање повреде радних обавеза. На приједлог пуномоћника туженог, суд је на том рочишту одредио туженом рок од тридесет дана, да парничне странке „ријеше спорну ствар, односно да ријеше по приговору тужиоца у том року, и да

о томе писмено обавијесте суд“. Тужилац је послѣ тога саслушан 12. новембра 2002. године у просторијама туженог „у предмету (његове) дисциплинске одговорности“, пошто је претходно „уредно примио захтјев за покретање дисциплинског поступка од 13.02.2002. год. и 04.03.2002. године, као и рјешење директора о покретању поступка и то уз позив за данашњу расправу“. Прије другог саслушања тужиоца уручене су му писмене изјаве запослених код туженог Р.Г., С.С., С.В., Н.Г., М.Ј., М.М. и Љ.В. Они су, како је оцијенио првостепени суд „једногласно изјавили да се је тужилац неодговорно односио према својим обавезама на послу, да је међу својим радним колегама изгубио повјерење“, те да су „они..... детаљно описали његове пропусте у раду“. Синдикална организација туженог доставила је своје мишљење број 01-1310-2/02 од 22. новембра 2002. године. Та организација „сматра да сваки даљњи рад са радником В.К., у овом Друштву више није могућ“. Тужилац је други пут саслушан пред одговорним радницима туженог на дан 22. новембра 2002. године. Услиједило је рјешење директора туженог број 01-1310-3/02 од 22.11.2002. године којим је тужиочев приговор одбијен као неоснован, а отказ туженог потврђен. Тужилац се је према ставу 1. диспозитива тог рјешења у фебруару, марту и априлу 2002. године „само.... формално појављивао на послу, задржавајући се у већини случајева мање од једног сата на радном мјесту и исто напуштао без дозволе и одобрења надлежног руководиоца, чиме је починио тежу повреду радне обавезе из члана 91. тачка 9. Закона о раду односно члана 31. т. 9. Правилника о раду“ (ова повреда подразумијева „свако друго понашање радника којим се наноси штета интересима Друштва или из кога се основано може закључити да даљи рад радника у Друштву не би био могућ“).

Првостепени суд је закључио да је поступак ради отказа уговора о раду тужиоцу проведен сагласно одредбама Закона о раду, који је био на снази у вријеме вођења тог поступка („Службени гласник РС“, бр. 38/00 и 40/00 – исправка број 41/00, у даљем тексту: ЗР) и Правилника о раду туженог од априла 2001. године (у даљем тексту: Правилник туженог) због теже повреде радних обавеза из члана 91. тачка 9. ЗР, односно члана 31. тачка 9. Правилника туженог, па је тужиоца одбио с тужбеним захтјевом у цјелини.

Другостепени суд је указао на одредбу члана 92. став 1. ЗР којом је прописано да се колективним уговором и правилником о раду ближе уређује покретање, вођење и застарјелост поступка за утврђивање повреде радних обавеза и друга питања од значаја за заштиту радне дисциплине. Одредбе о одговорности радника за обављање радних обавеза укључујући покретање и вођење дисциплинског поступка, доношење рјешења о утврђивању одговорности, подношење захтјева за заштиту права радника и доношење другостепеног рјешења, садржане су у члановима 28. до 42. Правилника туженог. Из стања у списима другостепени суд је закључио да дисциплински поступак против тужиоца није уопште вођен, да се из образложења Отказа туженог не може уочити које је противправне радње тужилац учинио, да нису дати разлози о постојању повреде радне обавезе из члана 31. тачка 9. Правилника туженог, односно члана 91. тачка 9. ЗР, као ни оцјене одговорности, изведених доказа и исказа радника, односно осталих околности које утичу на врсту и висину изречене дисциплинске мјере. Рјешење о покретању дисциплинског поступка донесено је истог дана кад и Отказ туженог, што је противно одредбама чланова 34, 36, 37, 38, и 74. Правилника туженог у вези са

члановима 114. и 115. ЗР. Тужиоцу је онеогуђено изјављивање приговора у смислу члана 38. Правилника туженог, већ је поуком одређено да он може поднијети тужбу суду. Противно одредбама члана 115. ЗР и 37. Правилника туженог, Отказ туженог је донесен прије него што је тужилац саслушан. Послодавац (овдје – тужени) дужан је да докаже постојање разлога за отказ уговора о раду, што није учинио. Изјаве радника Р.Г., С.С., С.В., и М.Ј. нису дате пред дисциплинским органом, него самоиницијативно, након доношења оспореног акта, тек у новембру 2002. године, па нису могле послужити као валидне у вођењу дисциплинског поступка, јер тужиоцу нису предочене приликом његовог саслушања од 22. новембра 2002. године. О приговору је одлучено ван рока из члана 104. став 4. ЗР и члана 40. Правилника туженог, па се сматра да је наступила законска претпоставка прихватања тужиоцевог захтјева од туженог. На основу ових разлога другостепени суд је закључио да је Отказ туженог незаконит.

У односу на новчано потраживање тужиоца од 1.995,60 КМ од фебруара 2000. године до априла 2002. године, као и за период од јуна 2001. године до априла 2002. године у износу од 1.766,10 КМ наступила је, по оцјени другостепеног суда, застарјелост у смислу члана 105. став 1. ЗР. Тај суд је закључио да су остала новчана потраживања тужиоца у укупном износу од 18.016,00 КМ основана (члан 117. став 1. ЗР).

Схватање другостепеног суда за сада је преурађено.

Ревизија је основана.

Налазећи да је отказ уговора о раду туженог незаконит, другостепени суд је имао у виду искључиво повреде правила поступка за утврђивање повреда радних обавеза тужиоца, с обзиром на одредбе чланова 28. до 42. Правилника туженог, које свој основ имају у одредбама члана 92. став 1. ЗР. Узгред се напомиње да Општи колективни уговор који је био на снази у вријеме доношења Отаказа туженог („Службени гласник РС“, бр. 13/98 и 39/99) није садржавао прецизније одредбе о овој врсти поступка, односно одговорности радника. Другостепени суд није уважио радње које је тужени накнадно провео у циљу отклањања недостатака поступка,веденог против тужиоца.

Чланом 115. ЗР прописано је: ако послодавац даје раднику отказ уговора о раду због теже повреде радних обавеза, дужан је да раднику омогући да буде саслушан и да изнесе своју одбрану, уколико је то могуће с обзиром на околности, као и да размотри мишљење синдиката или савјета радника, ако му је мишљење достављено прије коначне одлуке (став 1.); послодавац може дати отказ уговора о раду из разлога наведених у ставу 1. овог члана у року од 30 дана од дана сазнања за повреду радних обавеза и за учиниоца повреде (став 2.); у случају спора пред надлежним судом послодавац је дужан да докаже постојање разлога за отказ уговора о раду (став 3.).

Наведене одредбе упућују на закључак да је за пресуђење у овом спору одлучно разјашњење питања да ли је тужилац, прије доношења Отказа туженог, заиста починио тежу повреду радних обавеза из члана 91. тачка 9. ЗР, односно члана 31. тачка 9. Правилника туженог и у чему се конкретно та повреда

састоји. Ако је, наиме, таква повреда стварно почињена, отказ тужиоцу се не би могао сматрати незаконитим и поред недостатака поступка на које је указано у другостепеној пресуди, ако је дат у року из члана 115. став 2. ЗР. При томе, терет доказивања лежи на туженом.

Другостепени суд је одлучио о новчаним потраживањима тужиоца, а да претходно није омогућио туженом да се о овом дијелу тужбеног захтјева изјасни. Тиме је почињена повреда одредаба парничног поступка из члана 209. у вези са чланом 5. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 5/03, 85/03, 74/05 и 63/07 – у даљем тексту: ЗПП) на коју је указано у ревизији туженог.

Из реченог произилази да је због погрешне примјене материјалног права и повреде правила поступка пред другостепеним судом, чињенично стање на којем је заснована другостепена пресуда, остало непотпуно утврђено. Сходно томе, уважене су обје ревизије парничних странака, другостепена пресуда је укинута и одлучено да се предмет врати другостепеном суду на поновно суђење (члан 250. став 2. ЗПП).

Другостепени суд је дужан да у даљем поступку отклони недостатке на које је указано (члан 253. увези са чланом 228. истог закона).

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправака овјерава
руководилац судске писарне
Амила Подрашчић